

DRŽAVNI PROGRAM ZGODNJEGA ODKRIVANJA PREDRAKAVIH SPREMEMB MATERNIČNEGA VRATU – ZORA

Maja Primic Žakelj, Ana Pogačnik, Marjetka Uršič Vrščaj
Onkološki inštitut Ljubljana

Izhodišča: Cilj državnega programa ZORA (po začetnicah naslova programa – Zgodnje Odkrivanje predRAKavih sprememb materničnega vratu; kratica DP ZORA), ki je bil vzpostavljen leta 2003, je zmanjšati obolevnost in umrljivost za rakom materničnega vratu (RMV) v Sloveniji. Organiziran presejalni program naj bi povečal delež žensk v ciljni starostni skupini 20–64 let, ki se udeležujejo rednih presejalnih pregledov brisa materničnega vratu (BMV) s pisnimi vabili in povečal kakovost vseh postopkov v presejanju in diagnostiki predrakavih sprememb. Poleg priprave enotnih smernic za zagotavljanje kakovosti vseh postopkov je pomemben dosežek programa vzpostavitev centralnega informacijskega sistema (Registra ZORA) na Onkološkem inštitutu v Ljubljani. V njem se zbirajo vsi izvidi BMV in izvidi patohistoloških preiskav, skupaj s podatki Registra raka za Slovenijo pa omogoča spremljanje stopnje pregledanosti, presejalnih in morebitnih diagnostičnih postopkov. Prvi pogoj za ta sistem pa je bila doslej prvič standardizirana tudi dejavnost laboratorijev za ginekološko citopatologijo, kar omogoča spremljanje dela laboratorijev. Do leta 2003, odkar spremljamo rezultate večine laboratorijev, take ocene sploh niso bile dosegljive. Sprememba terminologije citoloških sprememb leta 2006 naj bi dodatno prispevala k boljšemu ločevanju bolj od manj nevarnih sprememb v BMV.

Izsledki in sklepi: V dobrih treh letih po začetku organiziranega presejanja za odkrivanje RMV se je v ciljni skupini žensk, zajetih v DP ZORA, povečala stopnja pregledanosti na ciljno vrednost 70 %. Podatki Registra raka za Slovenijo kažejo, da se incidenca RMV zmanjšuje; leta 2006 je bilo registriranih 160 novih primerov, kar je za 23 odstotkov manj kot leta 2003. Zagotovo je še prezgodaj, da bi ocenili realen padajoči trend, podatki pa nakazujejo zmanjševanje incidence RMV predvsem v najbolj ogroženi skupini žensk med 35. in 49. letom starosti, pri katerih je tudi največ patoloških izvidov BMV.